

De psychologie van een financieel plan

Als we het hebben over uw financiën gaat het voornamelijk over cijfers. Cijfers zouden moeten leiden tot het kunnen maken van rationele keuzes. Cijfers zijn immers gemakkelijk te vergelijken. Als u over de juiste informatie beschikt, kunt u op basis van de voor- en tegenargumenten een weloverwogen beslissing nemen.

De mens in het algemeen is echter niet altijd zo rationeel. Er zijn soms vooroordelen of een vooringenomen blik op de wereld die ons oordeel en onze keuzes beïnvloeden. Lang is gedacht dat mensen bij grote beslissingen zoals het aankopen van een huis of het maken van een pensioenplan de ratio kunnen laten prevaleren. Als mensen voor belangrijke of moeilijke keuzes staan, blijken de vooroordelen soms toch een sterkere invloed te hebben dan misschien gewenst. In dergelijke situaties houden we sterker vast aan ons onderbuikgevoel.

Omdat de mens niet altijd rationeel handelt is het verstandig daar rekening mee te houden. Iedereen heeft bepaalde gewoontes en voorkeuren. Die worden klaarblijkelijk moeilijk losgelaten. Argumenten die een (onbewuste) voorkeur bevestigen worden aangegrepen om keuzes te rechtvaardigen. Nadat we een keuze hebben gemaakt zoeken we veelal informatie die ons de bevestiging geeft dat het een goede keuze was. Of we passen onbewust onze mening aan als is gebleken dat de gemaakte keuze misschien niet helemaal juist was. Dit zorgt veelal tot tevredenheid maar ook tot mogelijke onzuiverheden. Helaas kunnen onzuiverheden bij belangrijke beslissingen leiden tot grote financiële nadelen. Gebleken is dat wij in het alge-

meen meer waarde hechten aan informatie die al langer bekend is. Tegen nieuwe informatie wordt vaak anders aangekeken. We zijn geneigd om te doen wat we al kennen. Gek genoeg is dat bij nieuwe trends veelal niet het geval. Mensen kunnen daardoor vatbaar zijn voor de allure van vernieuwing. We zien dat terug in hypes en markt bubbels. Zo zou ook een deel van de populariteit van cryptocurrencies zoals de Bitcoin verklaard kunnen worden. Mensen vinden de innovatie interessant waardoor vooral de voordelen en niet de nadelen worden gezien.

Als financieel planner is het belangrijk rekening te houden met de soms niet-rationele kijk op vraagstukken door cliënten. Een planner kan op basis van cijfers en goede argumenten zorgen dat er een rationele keuze door de cliënt kan worden gemaakt. Daarbij is het uiteraard belangrijk om zaken bespreekbaar te maken. De planner moet doorvragen naar de verwachtingen van zijn cliënt. Ook is het zinvol de cliënt te laten meedenken in de overwegingen. Een financieel planner moet verder zijn cliënt bewust maken van eventuele onjuiste inschattingen en het op waarde schatten van argumenten. In de praktijk is gebleken dat vragen over de hoogte van het nettopensioen of bijvoorbeeld het netto besteedbaar inkomen vaak

verkeerd worden ingeschat. De gemaakte raming wordt door de cliënt veelal wel als de waarheid gezien ook als het nergens op is gebaseerd. Een financieel planner dient een en ander te nuanceren. Om de cliënt te helpen bij zijn of haar financiële vraagstukken is een rationele kijk naar een oplossing essentieel. Het eenvoudig uitleggen van de situatie en het bieden van oplossingen moet de cliënt verder helpen. Daarbij is belangrijk dat er niet te veel keuzes worden gegeven. Ook moet de financieel planner zijn cliënt confronteren met risico's welke

zich in de financiële huishouding kunnen voordoen. De cliënt wil zich namelijk omtrent die risico's nog wel eens voorzien van de struisvogelsystematiek. Gebleken is dat deze cliënt de financiële risico's veelal niet (direct) onder ogen wil zien. Door de cliënt te confronteren met de bevindingen kan op een gezonde manier worden omgegaan met de financiële risico's en zo nodig kan worden gezocht naar een bruikbare oplossing.

Gerbert Middelkoop, zelfstandig financieel planner en belastingadviseur. (06 13 01 04 20)

WAT IS FINANCIËLE PLANNING

Bij financiële planning wordt door het in beeld brengen van de huidige financiële situatie de toekomst zo goed mogelijk inzichtelijk gemaakt. Het financiële plan zal daarbij rust geven en kunnen dienen als uitgangspunt voor het nemen van gefundeerde beslissingen.

Financiële planning is een integraal advies waarbij alle financiële instrumenten worden betrokken en de onderlinge samenhang daarvan wordt meegewogen. De inkomens- en vermogenspositie en de invloed van omgevingsfactoren zoals het gezin, werk en gezondheid spelen een rol. Veelal worden diverse scenario's uitgewerkt en worden financiële risico's geanalyseerd.

Financiële planning start met een uitgebreide inventarisatie van de huidige financiële situatie. Daarbij zijn uw specifieke doelen en wensen essentieel. De inventarisatie wordt vertaald naar een cijfermatige onderbouwing. Op basis daarvan worden conclusies getrokken en adviezen gegeven.

Financiële planning is meer dan een goed rekenmodel. Er wordt geluisterd naar wat u echt wil. De financieel planner luistert naar wat u zegt en niet zegt. Uw lichaamstaal is daarbij belangrijk. Om die reden vindt de inventarisatie doorgaans plaats in de vorm van één op één gesprek. De planner zal u laten nadenken over uw financiële wensen, dromen en angsten.